

การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Corporate Social Responsibility Disclosure of Companies in Financials Group Listed on The Stock Exchange of Thailand

สโรชา ไสตฤกุล* และนฤนาถ ศราภย์วานิช**

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปริมาณและทิศทางการเปลี่ยนแปลงการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามแนวทางการเปิดเผยข้อมูลรับผิดชอบต่อสังคมที่จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกำหนดหลักการไว้ 8 ข้อ โดยเก็บข้อมูลจากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) รายงานประจำปี (แบบ 56-2) รายงานความรับผิดชอบต่อสังคมฉบับแยกต่างหากจากรายงานทางการเงิน รายงานความยั่งยืนของกิจการ และเว็บไซต์ของกิจการที่มีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม ระหว่างปี พ.ศ. 2558 ถึงปี พ.ศ. 2560

ผลการศึกษาพบว่า ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลในปี 2560 เพิ่มขึ้นจากปี 2559 โดยมีจำนวนคำเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1,046.82 คำ (ร้อยละ 22) ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลในปี 2559 เพิ่มขึ้นจากปี 2558 โดยมีจำนวนคำเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 198.96 คำ (ร้อยละ 5) ทิศทางการเปลี่ยนแปลงการเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมเฉพาะข้อมูลที่เป็นตัวเงิน ระหว่างปี พ.ศ. 2558 ถึงปี พ.ศ. 2560 พบว่า ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลในปี 2560 ลดลงจากปี 2559 โดยมีจำนวนคำเฉลี่ยลดลง 77.12 คำ (ร้อยละ 47) ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลในปี 2559 เพิ่มขึ้นจากปี 2558 โดยมีจำนวนคำเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 11.05 คำ (ร้อยละ 7) เมื่อเปรียบเทียบปริมาณการเปิดเผยข้อมูลในแต่ละหลักการ พบว่า บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมเฉพาะข้อมูลที่เป็นตัวเงินลดลงในทุกๆหลักการ หลักการที่มีจำนวนคำเฉลี่ยลดลงมากที่สุดอันดับที่หนึ่ง คือ หลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม มีจำนวนคำเฉลี่ยลดลง 48 คำ อันดับที่สอง คือ หลักการเรื่องการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม มีจำนวนคำเฉลี่ยลดลง 7 คำ และอันดับที่สาม คือ หลักการเรื่องความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค มีจำนวนคำเฉลี่ยลดลง 5 คำ

ทิศทางการเปลี่ยนแปลงการเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมเฉพาะข้อมูลที่เป็นไม่ตัวเงิน ระหว่างปี พ.ศ. 2558 ถึงปี พ.ศ. 2560 ผลของการศึกษาพบว่า ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลในปี 2560 เพิ่มขึ้นจากปี 2559 โดยมีจำนวนคำเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1,123.96 คำ (ร้อยละ 25) ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลในปี 2559 เพิ่มขึ้นจากปี 2558 โดยมีจำนวนคำเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 183.89 คำ (ร้อยละ 4) เมื่อเปรียบเทียบปริมาณการเปิดเผยข้อมูลในแต่ละหลักการ พบว่า บริษัทให้ความสำคัญในการเปิดเผยข้อมูลในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มขึ้นและลดลงในทุกๆหลักการ โดยหลักการที่มีจำนวนคำเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากที่สุดอันดับที่หนึ่ง คือ หลักการเรื่องการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม มีจำนวนคำเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 328 คำ อันดับที่สอง คือ หลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม มีจำนวนคำเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 289 คำ และอันดับที่สาม คือ หลักการเรื่องการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม

* นักศึกษาหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

** รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

โดยมีจำนวนคำเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 280 คำ ทั้งนี้หลักการที่จำนวนคำเฉลี่ยลดลง คือ หลักการเรื่องความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค โดยมีจำนวนคำเฉลี่ยลดลง 65 คำ

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปี พ.ศ. 2540 ได้เกิดปัญหาวิกฤตการณ์การเงินโลก ส่งผลให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจของเอเชีย รวมถึงในประเทศไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อสภาพเศรษฐกิจทั่วโลก (ชาญชัย คุ่มปัญญา, 2558) จากวิกฤตการณ์การเงินโลกครั้งนั้น สาเหตุหลักเกิดจากการขาดความรับผิดชอบต่อสถาบันการเงิน โดยจากผลการประชุมระดับผู้นำประเทศ (G20) ได้ข้อสรุปว่า ในอนาคตวิกฤตการณ์การเงินโลกจะสามารถป้องกันได้ก็ต่อเมื่อ สถาบันการเงิน มีความโปร่งใส มีความสุจริต และมีกฎระเบียบที่ดีขึ้น (โสภณ พรโชคชัย, 2552) ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลที่เพียงพอ เพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมนั้น ธุรกิจสามารถทำได้โดยการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมผ่านการเปิดเผยข้อมูลประจำปี ซึ่งได้แก่ แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปี (แบบ 56-2) ที่กำหนดขึ้นตามหลักการ 8 ข้อ ของแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ จัดทำโดยคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อให้ผู้ลงทุนสามารถติดตามข้อมูลข่าวสารที่สำคัญของบริษัท และเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการลงทุนในหลักทรัพย์ นอกเหนือจากข้อมูลในเชิงตัวเลขที่ปรากฏอยู่ในงบการเงิน รวมทั้งยังช่วยยกระดับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลในแบบ 56-1 ของบริษัทจดทะเบียนไทยในภาพรวม ซึ่งจะส่งผลดีต่อตลาดทุนไทยโดยรวม ในการเป็นแหล่งระดมเงินทุนและตลาดทุนของนักลงทุน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2556ก, 2556ข)

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึง การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ ตามหลักการ 8 ข้อ ของแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ ที่จัดทำโดยคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ตามหลักเกณฑ์ เจื่อนไซ วิธีการรายงาน การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้ทราบถึงปริมาณและทิศทางการเปลี่ยนแปลงของการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงปริมาณและทิศทางการเปลี่ยนแปลงของการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

แนวคิดและทฤษฎี

การศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีที่ว่าด้วยความชอบธรรมทางกฎหมาย (Legitimacy Theory) แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (Corporate Social Responsibilities: CSR) แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมที่จัดทำโดยคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ 8 หลักการ ได้แก่ การประกอบกิจการด้วยความเป็นธรรม การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

การเคารพสิทธิมนุษยชน การปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม การร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม การมีนวัตกรรมและเผยแพร่วัตกรรมฯ และแนวคิดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

2. การศึกษาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อังคณา อธิรณไพบุลย์ (2548) ศึกษาถึง การเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พุกษา พึ่งจิตต์ประไพ (2551) ศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง พิมพ์ลภัส ชาญสมิง (2553) ศึกษาถึง ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปทุมพร หิรัญสาตี (2556) ศึกษาถึง การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการใน 56-1 กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พรรณี กัมพลกัญญา (2558) ศึกษาถึง การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มีรายชื่อหลักทรัพย์ในกลุ่มดัชนี SET 100 วิภา จงรัชส์ัตย์ (2559) ศึกษาถึงการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการในประเทศไทย ทศนีย์ กล้ามาก (2560) ศึกษาถึง การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทในหมวดธุรกิจการแพทย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบทุติยภูมิ (Secondary Data) ประกอบด้วย

1. ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแบบแสดงข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) รายงานประจำปี (แบบ 56-2) รายงานการความรับผิดชอบต่อสังคมฉบับแยกต่างหากจากรายงานทางการเงิน รายงานความยั่งยืนของกิจการ และเว็บไซต์ของกิจการที่มีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ถึงปี พ.ศ. 2560

2. การคัดเลือกประชากรจากบริษัทจดทะเบียนกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ถึงปี พ.ศ. 2560 จำนวนทั้งหมด 172 บริษัท ซึ่งผู้ศึกษาใช้กระดาษทำการ (Working paper) เป็นเครื่องมือในการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งในรูปแบบที่เป็นตัวเงินและในรูปแบบที่ไม่เป็นตัวเงิน จากหลายแหล่งข้อมูล โดยวิธีการนับจำนวนคำ (Word Count) ทั้งนี้เพื่อความถูกต้องของข้อมูลผู้ศึกษาจึงใช้โปรแกรม Microsoft word ในการประมวลผลเพื่อวัดจำนวนคำ เมื่อทำการรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาปริมาณการเปิดเผยข้อมูลและทิศทางการเปลี่ยนแปลงของการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม โดยผู้ศึกษาได้ใช้รูปแบบของ จำนวนคำเฉลี่ย ร้อยละ สรุปเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในรูปแบบของตารางและแผนภาพ

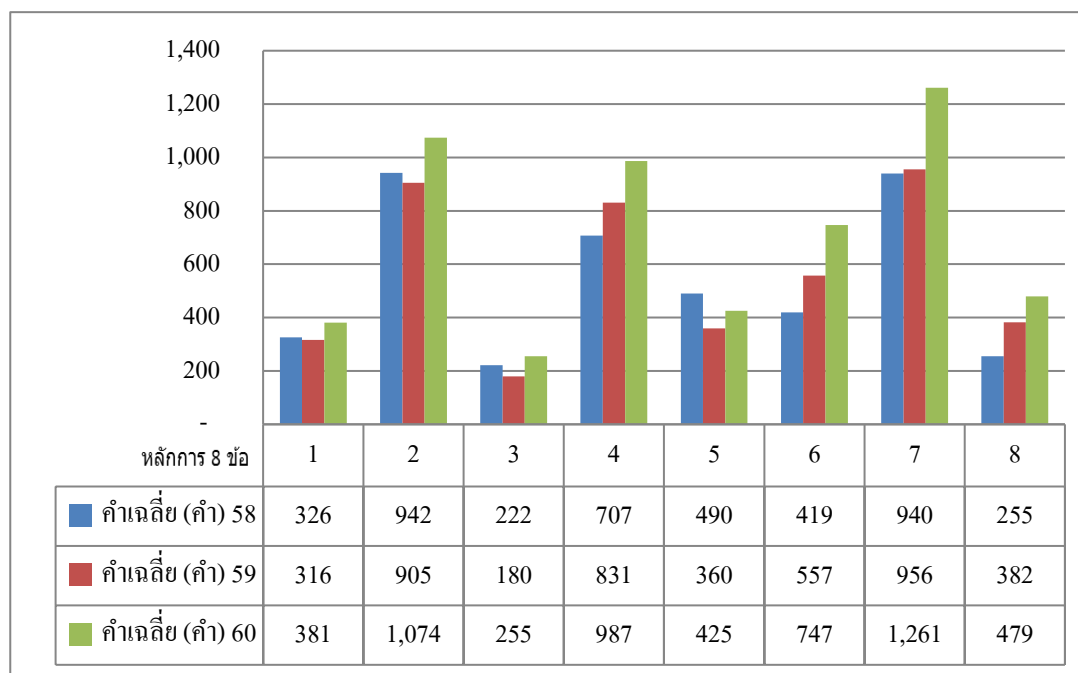
ผลการศึกษา การอภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

1. ผลการศึกษา

การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมเฉพาะข้อมูลที่เป็นตัวเงิน ระหว่างปี พ.ศ. 2558 ถึงปี พ.ศ. 2560 พบว่า หลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม มีจำนวนคำเฉลี่ยการเปิดเผยข้อมูลจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ หลักการเรื่องการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม หลักการเรื่องความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค หลักการเรื่องการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน หลักการเรื่องการเมือง

นวัตกรรมและเผยแพร่ข่าวสารนวัตกรรมฯ หลักการเรื่องการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม หลักการประกอบกิจการด้วยความเป็นธรรม ตามลำดับ โดยหลักการเรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชน ไม่ได้มีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมเฉพาะข้อมูลที่เป็นตัวเงิน

จากภาพที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมเฉพาะข้อมูลที่ไม่เป็นตัวเงิน ตามแนวทางการเปิดเผยข้อมูลต่อสังคมทั้ง 8 ข้อ ระหว่างปี พ.ศ. 2558 ถึง ปี พ.ศ. 2560

จากภาพที่ 1 สรุปได้ดังนี้ หลักการประกอบกิจการด้วยความเป็นธรรม ปี พ.ศ. 2558 มีปริมาณการเปิดเผยข้อมูล จำนวน คำเฉลี่ย 326 คำ ปี พ.ศ. 2559 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลลดลง จำนวนคำเฉลี่ย 316 คำ ปี พ.ศ. 2560 มีปริมาณการเปิดเผยข้อมูล เพิ่มขึ้น จำนวนคำเฉลี่ย 381 คำ หลักการเรื่องการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ปี พ.ศ. 2558 มีปริมาณการเปิดเผยข้อมูล จำนวน คำเฉลี่ย 942 คำ ปี พ.ศ. 2559 มีปริมาณการเปิดเผยข้อมูลลดลง จำนวนคำเฉลี่ย 905 คำ ปี พ.ศ. 2560 มีปริมาณการเปิดเผย ข้อมูลเพิ่มขึ้น จำนวนคำเฉลี่ย 1,074 คำ หลักการเรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชน มีปริมาณการเปิดเผยข้อมูล จำนวนคำเฉลี่ย 222 คำ ปี พ.ศ. 2559 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลลดลง จำนวนคำเฉลี่ย 180 คำ ปี พ.ศ. 2560 มีปริมาณการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้น จำนวนคำเฉลี่ย 255 คำ หลักการเรื่องการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรมปี พ.ศ. 2558 มีปริมาณการเปิดเผยข้อมูล จำนวนคำ เฉลี่ย 707 คำ ปี พ.ศ. 2559 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้น จำนวนคำเฉลี่ย 831 คำ ปี พ.ศ. 2560 มีปริมาณการเปิดเผยข้อมูล เพิ่มขึ้น จำนวนคำเฉลี่ย 987 คำ หลักการเรื่องความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ปี พ.ศ. 2558 มีปริมาณการเปิดเผยข้อมูล จำนวนคำ เฉลี่ย 490 คำ ปี พ.ศ. 2559 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลลดลง จำนวนคำเฉลี่ย 360 คำ ปี พ.ศ. 2560 มีปริมาณการเปิดเผยข้อมูล เพิ่มขึ้น จำนวนคำเฉลี่ย 425 คำ หลักการเรื่องการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ในปี พ.ศ. 2558 มีปริมาณการเปิดเผยข้อมูล จำนวนคำ เฉลี่ย 419 คำ ปี พ.ศ. 2559 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้น จำนวนคำเฉลี่ย 557 คำ ปี พ.ศ. 2560 มีปริมาณการเปิดเผยข้อมูล เพิ่มขึ้น จำนวนคำเฉลี่ย 747 คำ หลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม ปี พ.ศ. 2558 มีปริมาณการเปิดเผยข้อมูล จำนวนคำ

เฉลี่ย 940 คำ ปี พ.ศ. 2559 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้น จำนวนคำเฉลี่ย 956 คำ ปี พ.ศ. 2560 มีปริมาณการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้น จำนวนคำเฉลี่ย 1,261 คำ และ หลักการเรื่องการมีนวัตกรรมและเผยแพร่วัตกรรมฯ ปี พ.ศ. 2558 มีปริมาณการเปิดเผยข้อมูล จำนวนคำเฉลี่ย 255 คำ ปี พ.ศ. 2559 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้น จำนวนคำเฉลี่ย 382 คำ และ ปี พ.ศ. 2560 มีปริมาณการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้น จำนวนคำเฉลี่ย 479 คำ เมื่อเปรียบเทียบปริมาณการเปิดเผยข้อมูลในแต่ละหลักการ พบว่า บริษัทให้ความสำคัญในการเปิดเผยข้อมูลในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มขึ้นและลดลงในทุกๆ หลักการ หลักการที่มีจำนวนคำเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากที่สุดสามอันดับแรก อันดับที่หนึ่ง คือ หลักการเรื่องการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม จำนวนคำเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 328 คำ อันดับที่สอง คือ หลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม จำนวนคำเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 289 คำ และอันดับที่สาม คือ หลักการเรื่องการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม จำนวนคำเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 280 คำ ทั้งนี้หลักการที่จำนวนคำเฉลี่ยลดลง คือ หลักการเรื่องความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค โดยมีจำนวนคำเฉลี่ยลดลง 65 คำ

2. การอภิปรายผลการศึกษา

หลังจากที่มีการประกาศข้อกำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลในหัวข้อความรับผิดชอบต่อสังคม มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2557 เป็นต้นไป ตามหลักเกณฑ์ข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีการเปิดเผยข้อมูลในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ปี พ.ศ. 2558 การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย บริษัทให้ความสำคัญในการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม ในหลักการเรื่องการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม เป็นอันดับที่สาม รองจากหลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคมและหลักการเรื่องการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ปี พ.ศ. 2559 หลักการเรื่องที่บริษัทให้ความสำคัญและมีการเปิดเผยมากที่สุด คือ หลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม รองลงมา คือ หลักการเรื่องการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และหลักการเรื่องการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม ตามลำดับ และปี พ.ศ. 2560 บริษัทให้ความสำคัญและมีการเปิดเผยมากที่สุดเป็นลำดับที่หนึ่ง คือ หลักการเรื่องการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม รองลงมา คือ หลักการเรื่องการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และอันดับที่สาม คือ หลักการเรื่องการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม ผลการศึกษานี้จึงไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ อังคณา อีรนพไพบูลย์ (2548) ที่ทำการศึกษารายงานการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีด้านสังคม ความรับผิดชอบต่อทรัพยากรบุคคลเป็นเรื่องที่บริษัทให้ความสำคัญในการเปิดเผยมากที่สุด

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาในระหว่างปี พ.ศ. 2558 ถึงปี พ.ศ. 2560 โดยกำหนดให้บริษัทต้องมีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม ตามแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมที่จัดทำโดยคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ จึงไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ พงกษา พิงจิตต์ประไพ (2551) ที่ทำการศึกษาลงถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างในปี พ.ศ. 2551 ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์นั้นมีความแตกต่างกัน ไม่มีรูปแบบแนวทางที่กำหนดไว้ให้ต้องจัดทำและบังคับให้เปิดเผยข้อมูล การเปิดเผยข้อมูลจึงเป็นการเปิดเผยตามความสมัครใจของบริษัท เป็นข้อมูลเชิงบวกที่เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่บริษัท

2. ในระหว่างปี พ.ศ. 2558 ถึงปี พ.ศ. 2560 หลังจากที่มีการประกาศข้อกำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลในหัวข้อความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2557 เป็นต้นไป ตามแนวทางการรับผิดชอบต่อสังคมที่จัดทำโดยคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีปริมาณและทิศทางการเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี สอดคล้องกับผลการศึกษาของทัศนีย์ กล้ามาก (2560) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทในหมวดธุรกิจการแพทย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ในปี พ.ศ. 2556 ถึงปี พ.ศ. 2558 บริษัทได้มีการเพิ่มหลักการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในหลักการเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อมและการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม โดยมีระดับการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น ส่วนหลักการที่มีการเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุดในระหว่างปี พ.ศ. 2558 ถึงปี พ.ศ. 2560 คือ หลักการเรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทัศนีย์ กล้ามาก (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทในหมวดธุรกิจการแพทย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า หัวข้อที่มีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมปริมาณน้อยที่สุด คือ หลักการเรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชน

3. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาถึงปริมาณและทิศทางการเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามแนวทางการรับผิดชอบต่อสังคมที่จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งกำหนดหลักการไว้ 8 ข้อ ดังนั้น ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้เพิ่มเติมจำนวนปีสำหรับข้อมูลที่ศึกษา เพื่อทำการศึกษทิศทางการเปลี่ยนแปลงของการเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท ทั้งนี้ งานวิจัยนี้มีกลุ่มประชากรเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินเท่านั้น การศึกษาในอนาคตสามารถทำการศึกษาจากประชากรกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ หรืออาจเพิ่มเติมตัวชี้วัดหรือเครื่องมืออื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของปริมาณและทิศทางในการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). *CSR สำคัญอย่างไรต่อการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน*. สืบค้นจาก www.kriengsak.com/issues/csr
- คณะกรรมการกลุ่มความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนามาตรฐานการเรียนการสอนและการวิจัยด้านบริหารธุรกิจแห่งประเทศไทย. (2555). *แนวทางการรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ*. กรุงเทพฯ: เมจิกเพรส.
- ชาญชัย คุ่มปัญญา. (2558). *สถานการณ์โลก*. สืบค้นจาก <http://www.chanchaivision.com/2015/11/Group-of-Twenty-G20.html>
- ทัศนีย์ กล้ามาก. (2560). *การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทในหมวดธุรกิจการแพทย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2558). *สถาบันการเงิน*. สืบค้นจาก https://www.bot.or.th/Thai/BOTStoryTelling/Pages/FinancialInstitutions_StoryTelling_FI.aspx

- ปทุมพร หิรัญสาลี. (2556). การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการใน 56-1: กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- พุกษา พิงจิตต์ประไพ. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (รายงานผลการวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิมพ์ลภัส ชาญสมิง. (2553). การศึกษาปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (งานนิพนธ์บัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา).
- พรรณณี กัมพลกัญญา. (2558). การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มีรายชื่อหลักทรัพย์ในกลุ่มดัชนี SET 100. (การศึกษาค้นคว้าอิสระบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- วิภา จงรัชต์ชัย. (2559). การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการในประเทศไทย (รายงานผลการวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยพายัพ).
- สถาบันไทยพัฒนา มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2561). รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. สืบค้นจาก http://www.thaicrs.com/2014/01/csr-56-1_27.html
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (256ก). แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (Corporate Social Responsibilities:CSR). สืบค้นจาก <http://www.cgthailand.org/TH/Pages/CSR.aspx>
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (256ข). คู่มือการจัดทำแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) พร้อมคำอธิบาย. สืบค้นจาก http://www.sec.or.th/TH/Documents/seminar/56_030956_04.pdf
- โสภณ พรโชคชัย. (2552). CSR กับสถาบันการเงินไทย. สืบค้นจาก http://www.thaiappraisal.org/thaiappraisal.org/thai/market/market_view.php?strquery=market259.
- อังคณา อีรนพโพบูลย์. (2548). การศึกษาการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (รายงานผลการวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรพรรณ ไบดิน. (2558). การศึกษาความสัมพันธ์ของโครงสร้างผู้ถือหุ้น องค์ประกอบของคณะกรรมการ และการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร : กรณีศึกษาของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์บัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- Mahadeo, J. D., Oogarah-Hanuman V., & Soobaroyen T. (2011). A Longitudinal Study of Corporate Social Disclosures in a Developing Economy. *Journal of Business Ethics*, 104(4), 545-558.
- Ahmad, N. N., & Sulaiman, M. (2004). Environmental disclosures in Malaysian annual reports : A legitimacy theory perspective. *International Journal of Commerce and Management*, 14(1), 44-58.